

بررسی رابطه انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه سوم ابتدایی شهر ساوه

محمد مهدی شعبانی^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید باهنر اراک، مرکزی، ایران

چکیده

هدف مطالعه حاضر بررسی رابطه ی انگیزش تحصیلی و مولفه های آن (انگیزش درونی و بیرونی) با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی بود. جامعه آماری پژوهش را دانش آموزان پسر پایه سوم ابتدایی شهرستان ساوه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تشکیل می دهند که از میان مدارس دولتی عادی ابتدایی شهرستان ساوه یک مدرسه با ۷۳ دانش آموز در پایه سوم ابتدایی به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب گردید. به منظور سنجش انگیزش تحصیلی، دانش آموزان، پرسشنامه انگیزش تحصیلی هارتر را تکمیل کردند که پایایی و روایی آن قبلاً توسط پژوهش گران مورد تایید واقع شده است؛ و وضعیت پیشرفت تحصیلی آنها با استفاده از پوشه کار و کارنامه نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بر اساس ملاک های ارزشیابی توصیفی تعیین شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون همبستگی پیرسون و مدل رگرسیون استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین "پیشرفت تحصیلی" با متغیرهای "انگیزش بیرونی" ($r = ۰/۳۷۰$)، "انگیزش درونی" ($r = ۰/۵۲۴$) و "انگیزش تحصیلی" ($r = ۰/۵۲۸$) رابطه معناداری وجود دارد گرچه میزان همبستگی انگیزش بیرونی با پیشرفت تحصیلی کمتر از سایرین محاسبه شد؛ همچنین نتایج تحلیل واریانس مربوط به مدل رگرسیون نشان داد که اثرات ترکیبی و خطی متغیرهای مستقل بر متغیر "پیشرفت تحصیلی"، از لحاظ آماری معنادار است.

واژه های کلیدی: آموزش و پرورش، انگیزش تحصیلی، ارزشیابی توصیفی، پیشرفت تحصیلی، دوره ابتدایی.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

۱. مقدمه

آموزش و پرورش جزء جدایی ناپذیر زندگی بشر در دوران کنونی است و مهمترین شاهراه تربیتی انسان محسوب میشود و نیروی انسانی به عنوان یکی از مولفه های قدرت ملی در نقاط مختلف جهان نقش ایفا می نماید، بنابراین کیفیت تعلیم و تربیت رسمی تعیین کننده رشد و توسعه جوامع مختلف محسوب میشود؛ در این میان آموزش و پرورش ابتدایی به عنوان عاملی که زیر بنای شخصیتی افراد را در کودکی بنیان میگذارد بایستی در کانون توجه برنامه ریزان و پژوهشگران حوزه تعلیم و تربیت باشد چرا که نقص های احتمالی این دوره تربیتی می تواند عواقب جبران ناپذیری را برای یک جامعه در پی داشته باشد؛ همچنین فرهنگ به عنوان، نوعی نظام فکری، مجموعه ای از باورها، اندیشه ها، آداب و رسوم و ارزش های حاکم بر یک جامعه است که در گفتار و رفتار جامعه متجلی می گردد (دورکیم، ۱۳۷۶: ۲۰۵) و بخش اعظم فرهنگ یک جامعه از طریق آموزش افراد شکل می گیرد و بخش عمده ای از این انتقال فرهنگ در دوران ابتدایی در شخصیت کودکان متجلی میشود. یکی از عوامل مهم روانشناختی که می تواند در ابعاد مختلف زندگی از جمله امور تربیتی اثرات قابل توجهی داشته باشد و به عنوان عامل موفقیت یا شکست عمل نماید انگیزش است. انگیزش به فرآیندهایی مانند نیاز، شناخت، هیجان، و رویدادهای بیرونی گفته می شود که به رفتار، نیرو و جهت می دهند (مارشال ریو، ۱۳۸۷) انگیزش علت رفتار است. انگیزش به عوامل موجود در یک فرد اشاره دارد که رفتار را در جهت یک هدف فعال می سازند. پژوهش های انجام شده در زمینه انگیزش در صدد پاسخ دادن به پرسش هایی درباره رفتار انسان ها هستند که با کلمه های سوالی "چرا و" به چه عللی " آغاز می شود. مثلاً: چرا شما ساعت های متمادی از وقت خود را صرف اینترنت می کنید؟ (هافمن و ورنوری، ۱۳۸۷) و به طور کلی انگیزش پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از انگیزه های پیشرفت، نیروی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه جانبه عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است، سوق می دهد. (ظهیری و رجبی، ۱۳۸۸)

متغیر دیگری که نشان دهنده کارایی سیستم آموزش رسمی است پیشرفت تحصیلی است، پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از ابعاد پیشرفت در نظام آموزش و پرورش است که به معنی موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص و یا موفقیت در امر یادگیری مطالب درسی می باشد و مخالف آن، افت تحصیلی است که از معضلات و مشکلات نظام آموزشی می باشد و به صورت های مختلف، مثل عدم موفقیت دانش آموزان در دستیابی به اهداف مقاطع تحصیلی مربوطه و یا مردودی و یا تکرار واحدهای درسی مربوطه و ترک تحصیل زودرس و بلا تکلیفی خود را نشان می دهد (حیدری، ۱۳۹۰).

لذا با توجه به اهمیت انگیزش تحصیلی و تأثیر آن در جنبه های مختلف فردی و اجتماعی، پژوهش های علمی چندانی در تبیین رابطه انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی صورت نپذیرفته است و نظر به این مهم، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین انگیزه تحصیلی دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنان می پردازد و سوالات پژوهش به شرح زیر است:

۱- آیا انگیزش تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

1. Durkheim

2. Marshall Reeve

۳. Hoffman & Vernori

۲- آیا انگیزش درونی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

۳- آیا انگیزش بیرونی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

۲. پیشینه

از جمله پژوهش‌های مرتبط با تحقیق حاضر می‌توان به مقاله‌ای با عنوان رابطه میان عزت نفس، انگیزه پیشرفت، و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان‌های تهران اشاره کرد که در آن رابطه بین عزت نفس و انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع دبیرستان مورد بررسی قرار گرفته است و نتیجه چنین حاصل شده است که میان عزت نفس، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی، میان عزت نفس و انگیزه پیشرفت، میان عزت نفس و پیشرفت تحصیلی، و میان انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان همبستگی معنادار وجود دارد (بیابانگرد، ۱۳۸۴) همچنین در پژوهش دیگری محققان رابطه انگیزش پیشرفت و خود پنداشت با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه هشتم در درس علوم را بر اساس تحلیل نتایج «تیمز - آر» را بررسی کرده اند که نتایج آن، تفاوت معنادار بین انتظار برای ادامه تحصیل و خودپنداشت با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را نشان داد (غلامی، حیدری، رحیمی و خدایانه، ۱۳۸۵)؛ محققان در پژوهشی دیگر به بررسی رابطه انگیزش تحصیلی و راهبردهای خودتنظیمی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان قرچک پرداخته اند که نتایج به دست آمده نشان داد بین انگیزش تحصیلی و راهبردهای خودتنظیمی با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد و بین مؤلفه‌های انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی انگیزشی با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد (آریافر، رزقی، ۱۳۹۲).

در پژوهش‌های داخلی صورت گرفته در خصوص متغیرها در مقطع آموزش عالی، محققان به بررسی نقش انگیزش تحصیلی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی (دوره بالینی) دانشگاه علوم پزشکی اصفهان پرداخته اند که نتایج حاکی از این است که پیشرفت تحصیلی دانشجویان مستلزم هماهنگی و تعامل بین ابعاد مختلف انگیزشی است (یوسفی، قاسمی و فیروزنیا، ۱۳۸۸)؛ همچنین پژوهشگران دیگر در این مقطع به بررسی رابطه بین انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه پیام نور آستارا پرداختند که یافته‌ها نشان داد بین نمره‌های انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (بنی خدمت و امیری، ۱۳۹۵).

در مطالعات بین‌المللی، در پژوهشی محققان با استفاده از ۸۱ دانشجوی سال اول، تأثیرات غیرمستقیم هفت نوع انگیزه تحصیلی را بر عملکرد تحصیلی زمانی که با ادغام تحصیلی میانجی‌گری می‌شد، بررسی کردند (کلارک، میدلتون، نیگوبین و زویک، ۲۰۱۴) که نتایج آن نشان داد دانشجویانی که برای به دست آوردن حس موفقیت (انگیزه درونی)، در دانشگاه شرکت می‌کنند، معتقدند که دانشگاه به آنها کمک می‌کند تا از نظر فکری رشد کنند و از نظر تحصیلی عملکرد خوبی داشته باشند؛ همچنین پژوهشگران در مقاله‌ای با عنوان «رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان» روابط متغیرهای مذکور را در ۲۵۲ دانشجوی دانشگاه تهران بررسی کرده اند که تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین خرده مقیاس‌های تکلیف، تلاش، رقابت، نگرانی اجتماعی در هشت خرده مقیاس با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری داشتند. (امرای، الهی مطلق، عزیزی زلانی و

پرهون، ۲۰۱۱)؛ پژوهشگر دیگری در بررسی های خود به منظور تبیین رابطه انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی، نشان داد هنگامی که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در تربیت بدنی و مدرسه ورزشی افزایش می یابد، نمرات خودآزمایی انگیزه بیرونی نیز افزایش می یابد (سیوریکایا، ۲۰۱۹)؛ از طرفی در پژوهشی دیگر به بررسی تاثیر انگیزه تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه هند پرداخته شده است که نتایج آن نشان داد انگیزش تحصیلی دارای رابطه معنادار و مثبت با پیشرفت تحصیلی است (گوپتا، میلی، ۲۰۱۶)؛ همچنین پژوهشگران در پژوهشی به بررسی تاثیر آگاهی فراشناختی و انگیزش تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه عجمان پرداخته اند که نتایج آن نشان داد بین پیشرفت تحصیلی و انگیزه تحصیلی دانشجویان همبستگی بسیار معناداری وجود دارد، پیشرفت تحصیلی و انگیزه درونی تحصیلی؛ پیشرفت تحصیلی و انگیزه بیرونی تحصیلی و آگاهی فراشناختی عامل اصلی موفقیت در یادگیری است و ابزاری عالی برای سنجش عملکرد تحصیلی است (عبدالرحمن، ۲۰۲۰)

۷

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است و در ابتدا به منظور توصیف داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل آماره‌های فراوانی، میانگین، انحراف معیار و ضرایب چولگی و کشیدگی و در بخش آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل مشاهدات و اطلاعات تحقیق آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS26 و در سطح معناداری ۰/۰۵ انجام شده است.

جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان پسر پایه سوم ابتدایی که در مدارس دولتی شهرساوه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول تحصیل بوده اند، می باشند که از میان آنها یک مدرسه با ۷۳ دانش آموز پایه سوم به صورت نمونه گیری خوشه ای انتخاب شد.

ابزار های مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از:

۱- پرسش نامه انگیزش تحصیلی هارتر. به طور کلی انگیزش پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از انگیزه های پیشرفت، نیرویی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه جانبه عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداري از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است، سوق می دهد. (ظهیری و رجبی، ۱۳۸۸) همچنین دسی و رایان انگیزش درونی و بیرونی را بدین شکل تعریف کرده اند: «انگیزش درونی» یعنی سائق پیگیری یک فعالیت که تنها به خاطر لذت و خشنودی درونی حاصل از آن پیگیری میشود. انگیزش «بیرونی» یعنی سائق پیگیری یک فعالیت بدون اینکه احساس تعلق به آن وجود داشته باشد و تنها وسیله ای برای رسیدن به مقاصد دیگر است. پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر شامل ۳۳ گویه و هدف آن بررسی انگیزش تحصیلی در بین دانش آموزان می باشد. همچنین دو مولفه ی انگیزش درونی و بیرونی نیز با سوالات مشخص شده در جدول شماره یک سنجیده میشود.

۵. Sivrikaya

6. Gupta & Mili

7. Abdelrahman

8..Ryan , Deci

جدول ۱. سوالات مرتبط با انگیزش درونی و بیرونی

شماره سوالات	مولفه های انگیزش
۱-۲-۶-۷-۸-۱۲-۱۳-۱۴-۱۸-۱۹-۲۰-۲۴-۲۵-۲۶-۲۹-۳۰-۳۳	انگیزش درونی
۳-۴-۵-۹-۱۰-۱۱-۱۵-۱۶-۱۷-۲۱-۲۲-۲۳-۲۷-۲۸-۳۱	انگیزش بیرونی
	۳۲

این ابزار شکل اصلاح شده مقیاس هارتر (۱۹۸۱، ۱۹۸۰) به عنوان یک ابزار سنجش انگیزش تحصیلی است. همان‌گونه که بیان شد مقیاس اصلی هارتر، انگیزش تحصیلی را با سؤال های دوقطبی می سنجد که یک قطب آن انگیزش درونی و قطب دیگر انگیزش بیرونی است و پاسخ آزمودنی به موضوع هر سؤال فقط می تواند یکی از دلایل بیرونی یا درونی را در برداشته باشد. از آنجا که در بسیاری موضوع های تحصیلی انگیزه های درونی و بیرونی هر دو نقش دارند، محققان مقیاس هارتر را به شکل مقیاس های معمول درآوردند که هر سؤال تنها یکی از دلایل انگیزش درونی و بیرونی در نظر می گیرد (اکبری و طالع پسند، ۱۳۹۳)؛ این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (هیچ وقت)؛ ۱؛ به ندرت؛ ۲؛ گاهی اوقات؛ ۳؛ اکثر اوقات؛ ۴؛ تقریباً همیشه (۵) می باشد؛ همچنین به گزارش بحرانی (۱۳۸۸) ضرایب آلفای کرونباخ و باز آزمایی مقیاس کلی انگیزش درونی به ترتیب ۰،۸۵ و ۰،۸۶ و برای مقیاس کلی انگیزش بیرونی ۰،۶۹ و ۰،۷۲ به دست آمد.

۲- به منظور تعیین وضعیت پیشرفت تحصیلی، پوشه کار و کارنامه نوبت اول دانش آموزان مورد بررسی قرار گرفت.

۴. یافته های پژوهش

پس از تکمیل پرسشنامه ها به نمره گذاری آنها بر اساس انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و انگیزش تحصیلی (به عنوان عامل کلی) پرداخته شد سپس کارنامه نیمسال اول دانش آموزان و پوشه کار آنها مورد بررسی قرار گرفت که مشخص شد وضعیت پیشرفت تحصیلی ۶۲ نفر از دانش آموزان مطابق معیار های ارزشیابی کیفی در حد «خیلی خوب» است که با کد ۲ مورد تحلیل قرار گرفت و ۱۱ نفر از دانش آموزان بازخورد «خوب» دریافت کرده بودند که با کد ۱ مورد تحلیل واقع شد؛ نتایج آزمون در جدول ۲ قابل مشاهده است:

جدول ۲. لیست نمرات پرسشنامه و وضعیت پیشرفت تحصیلی				
ردیف	نمره انگیزش بیرونی	نمره انگیزش درونی	نمره انگیزش تحصیلی	وضعیت پیشرفت تحصیلی
۱	۶۶	۸۰	۱۴۶	خیلی خوب
۲	۶۷	۷۸	۱۴۵	خیلی خوب
۳	۶۲	۸۲	۱۴۴	خیلی خوب
۴	۷۵	۶۹	۱۴۴	خیلی خوب
۵	۶۷	۷۵	۱۴۲	خیلی خوب
۶	۵۸	۸۰	۱۳۸	خیلی خوب
۷	۶۲	۷۶	۱۳۸	خیلی خوب
۸	۶۳	۷۴	۱۳۷	خیلی خوب
۹	۶۸	۶۹	۱۳۷	خیلی خوب
۱۰	۵۷	۷۹	۱۳۶	خیلی خوب
۱۱	۵۵	۸۰	۱۳۵	خیلی خوب
۱۲	۵۷	۷۸	۱۳۵	خیلی خوب
۱۳	۵۹	۷۶	۱۳۵	خیلی خوب
۱۴	۵۸	۷۶	۱۳۴	خیلی خوب
۱۵	۵۲	۸۱	۱۳۳	خیلی خوب
۱۶	۵۴	۷۹	۱۳۳	خیلی خوب
۱۷	۵۷	۷۴	۱۳۱	خیلی خوب
۱۸	۵۴	۷۶	۱۳۰	خیلی خوب
۱۹	۵۵	۷۳	۱۲۸	خیلی خوب

خیلی خوب	۱۲۶	۶۸	۵۸	۲۰
خیلی خوب	۱۲۴	۵۹	۶۵	۲۱
خیلی خوب	۱۲۴	۸۰	۴۴	۲۲
خیلی خوب	۱۲۳	۷۷	۴۶	۲۳
خیلی خوب	۱۲۱	۷۴	۴۷	۲۴
خیلی خوب	۱۱۹	۷۵	۴۴	۲۵
خیلی خوب	۱۱۹	۷۲	۴۷	۲۶
خیلی خوب	۱۱۸	۷۰	۴۸	۲۷
خیلی خوب	۱۱۷	۷۳	۴۴	۲۸
خیلی خوب	۱۱۷	۶۸	۴۹	۲۹
خیلی خوب	۱۱۶	۷۲	۴۴	۳۰
خیلی خوب	۱۱۵	۶۸	۴۷	۳۱
خیلی خوب	۱۱۴	۷۲	۴۲	۳۲
خیلی خوب	۱۱۴	۷۰	۴۴	۳۳
خیلی خوب	۱۱۲	۷۰	۴۲	۳۴
خیلی خوب	۱۱۲	۷۴	۳۸	۳۵
خیلی خوب	۱۱۱	۶۹	۴۲	۳۶
خیلی خوب	۱۱۱	۶۵	۴۶	۳۷
خیلی خوب	۱۱۱	۶۶	۴۵	۳۸
خیلی خوب	۱۱۰	۷۰	۴۰	۳۹
خیلی خوب	۱۱۰	۷۳	۳۷	۴۰
خیلی خوب	۱۱۰	۶۶	۴۴	۴۱
خوب	۱۰۹	۶۷	۴۲	۴۲
خیلی خوب	۱۰۹	۷۱	۳۸	۴۳

خیلی خوب	۱۰۹	۶۲	۴۷	۴۴
خیلی خوب	۱۰۹	۷۴	۳۵	۴۵
خیلی خوب	۱۰۸	۶۴	۴۴	۴۶
خیلی خوب	۱۰۸	۵۸	۵۰	۴۷
خیلی خوب	۱۰۷	۶۵	۴۲	۴۸
خیلی خوب	۱۰۷	۶۶	۴۱	۴۹
خیلی خوب	۱۰۶	۷۰	۳۶	۵۰
خیلی خوب	۱۰۶	۶۷	۳۹	۵۱
خیلی خوب	۱۰۵	۶۲	۴۳	۵۲
خیلی خوب	۱۰۵	۷۰	۳۵	۵۳
خیلی خوب	۱۰۳	۶۵	۳۸	۵۴
خیلی خوب	۱۰۲	۵۸	۴۴	۵۵
خیلی خوب	۱۰۲	۵۶	۴۶	۵۶
خیلی خوب	۱۰۱	۵۳	۴۸	۵۷
خوب	۱۰۱	۵۵	۴۶	۵۸
خیلی خوب	۹۹	۵۲	۴۷	۵۹
خوب	۹۹	۴۹	۵۰	۶۰
خیلی خوب	۹۸	۶۲	۳۶	۶۱
خوب	۹۷	۶۰	۳۷	۶۲
خوب	۹۷	۶۲	۳۵	۶۳
خیلی خوب	۹۶	۵۴	۴۲	۶۴
خیلی خوب	۹۶	۵۳	۴۳	۶۵
خوب	۹۵	۶۰	۳۵	۶۶
خیلی خوب	۹۴	۵۶	۳۸	۶۷

خوب	۹۱	۵۳	۳۸	۶۸
خوب	۸۹	۴۹	۴۰	۶۹
خوب	۸۸	۵۱	۳۷	۷۰
خوب	۷۵	۴۴	۳۱	۷۱
خیلی خوب	۷۳	۳۰	۴۳	۷۲
خوب	۷۳	۳۸	۳۵	۷۳

پس از تکمیل جمع آوری داده ها به منظور پاسخ به سوالات پژوهش به بررسی و تبیین آنها با استفاده از شیوه های آمار توصیفی و استنباطی پرداختیم که نتایج آن به شرح زیر است:

۴-۱- تجزیه و تحلیل توصیفی: در جدول ۳ شاخص های آمار توصیفی متغیرهای تحقیق شامل تعداد پاسخگویان، کمترین مقدار، بیشترین مقدار، میانگین، انحراف معیار و ضرایب چولگی و کشیدگی گزارش شده است.

جدول ۳. شاخص های آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	تعداد پاسخگویان	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
نمره انگیزش بیرونی	۷۳	۳۱	۷۵	۴۷/۲۶	۹/۷۸۴	۰/۷۸۳	-۰/۰۶۵
نمره انگیزش درونی	۷۳	۳۰	۸۲	۶۶/۶۰۳	۱۰/۶۳۲	-۱/۰۱۸	۱/۱۲۲
نمره انگیزش تحصیلی	۷۳	۷۳	۱۴۶	۱۱۳/۸۶۳	۱۷/۴۰۳	-۰/۰۷۲	-۰/۳۳۸
وضعیت پیشرفت تحصیلی	۷۳	۱	۲	۱/۸۴۹	۰/۳۶	-۱/۹۹۴	۲/۰۳۱

مطابق نتایج به دست آمده در جدول ۳، ضرایب چولگی و کشیدگی برای همه متغیرها در بازه مناسب است. بنابراین داده های مربوط به متغیرهای پژوهش نرمال هستند و برای بررسی فرضیه های پژوهش، باید از آزمون های پارامتری استفاده کرد.

۴-۲- تجزیه و تحلیل استنباطی (بررسی فرضیات):

نقش آمار توصیفی در واقع، جمع آوری، خلاصه کردن و توصیف اطلاعات کمی به دست آمده از نمونه ها یا جامعه ها است. اما محقق معمولاً کار خود را با توصیف اطلاعات پایان نمی دهد، بلکه سعی می کند آنچه را که از بررسی گروه نمونه به دست آورده است به گروه های مشابه بزرگتر تعمیم دهد. از طرف دیگر در اغلب موارد مطالعه تمام اعضای یک جامعه ناممکن است. از این رو محقق به شیوه هایی احتیاج دارد که بتواند با استفاده از آنها نتایج به دست آمده از مطالعه گروه های کوچک را به گروه های بزرگتر تعمیم دهد. به شیوه هایی که از طریق آنها ویژگی های گروه های بزرگ براساس اندازه گیری همان ویژگی ها در گروه های کوچک استنباط می شود آمار استنباطی گفته می شود. در این قسمت با استفاده از آزمون های همبستگی و رگرسیون به بررسی فرضیات پژوهش پرداخته شده است.

۱-۲-۴ نرمالیتی شاخص‌های پژوهش

از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده می‌شود تا از نرمال بودن داده‌ها اطمینان حاصل گردد. هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها فرضیه صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده‌ها نرمال است را در سطح خطای ۵ درصد تست می‌کنیم. بنابراین اگر مقدار معناداری آزمون بزرگتر مساوی ۰/۰۵ بدست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرضیه صفر مبتنی بر اینکه داده‌ها نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود. برای آزمون نرمالیتی فرضیه‌های آماری به صورت زیر تنظیم می‌شود:

فرضیه H0: توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال است.

فرضیه H1: توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال نیست.

با توجه به این که مقدار معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف به حجم نمونه بالا حساس است و در حجم نمونه بالا معناداری را نشان نمی‌دهد، با استفاده از ضرایب چولگی و کشیدگی متغیرها به بررسی نرمالیتی آن‌ها پرداختیم. چولگی میزان عدم تقارن توزیع را اندازه‌گیری و بیان می‌کند، این میزان برای توزیع نرمال صفر است، پس در بررسی ضرایب چولگی متغیرهای تحقیق چنانچه ضریب چولگی به اندازه کافی به صفر نزدیک باشد، داده‌های مربوط به آن متغیر دارای توزیع نرمال هستند. کشیدگی نشان‌دهنده قله‌مندی یا درجه اوج یک توزیع احتمالی است، این میزان برای توزیع نرمال ۳ است. برای مقادیر بیشتر از ۳ می‌گوییم توزیع تیزتر از نرمال و برای مقادیر کمتر از ۳ می‌گوییم توزیع پهن‌تر از نرمال است. در نرم‌افزار مقدار کشیدگی منهای ۳ حساب می‌شود، در این صورت این میزان برای توزیع نرمال صفر می‌باشد. برای مقادیر بیشتر از صفر می‌گوییم توزیع تیزتر از نرمال و برای مقادیر کمتر از صفر می‌گوییم توزیع پهن‌تر از نرمال است. پس در بررسی مقادیر مربوط به کشیدگی متغیرهای تحقیق چنانچه این مقدار به اندازه کافی به صفر نزدیک باشد، داده‌های مربوط به آن متغیر دارای توزیع نرمال هستند. در مجموع اگر ضرایب چولگی در بازه (۳ و -۳) و ضرایب کشیدگی در بازه (۱۰ و -۱۰) قرار بگیرند آن‌گاه می‌توان نرمال بودن توزیع داده‌ها را تایید نمود.

جدول ۴. بررسی نرمالیتی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	آماره آزمون کولموگروف اسمیرنوف	مقدار معناداری آزمون کولموگروف اسمیرنوف	چولگی	کشیدگی
نمره انگیزش بیرونی	۰/۱۵۴	۰/۰۰۰	۰/۷۸۳	-۰/۰۶۵
نمره انگیزش درونی	۰/۱۱۴	۰/۰۲۰	-۱/۰۱۸	۱/۱۲۲
نمره انگیزش تحصیلی	۰/۰۹۱	۰/۲۰۰	-۰/۰۷۲	-۰/۳۳۸
وضعیت پیشرفت تحصیلی	۰/۵۱۱	۰/۰۰۰	-۱/۹۹۴	۲/۰۳۱

با توجه به جدول ۴، ضرایب چولگی و کشیدگی برای متغیرهای تحقیق در بازه مناسب قرار دارد. پس با توجه به ضرایب چولگی و کشیدگی فرض نرمال بودن داده‌ها برای این شاخص‌ها را تایید و جهت آزمون فرضیات از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

۲-۲-۴- بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش

در این پژوهش به دنبال بررسی همبستگی و ارتباط متغیر انگیزش تحصیلی و مولفه های آن یعنی انگیزش درونی و انگیزش بیرونی هستیم؛ لذا در پژوهش حاضر برای بررسی ارتباط میان متغیرهای پژوهش از همبستگی پیرسون استفاده شده که نتایج به شرح زیر است. برای آزمون همبستگی فرضیه های آماری به صورت زیر تنظیم می شود:

فرضیه H0: بین متغیر های مورد بررسی همبستگی وجود ندارد.

فرضیه H1: بین متغیر های مورد بررسی همبستگی وجود دارد.

جدول ۵. نتایج بررسی همبستگی میان متغیرهای تحقیق

نام متغیر	نمره انگیزش بیرونی	نمره انگیزش درونی	نمره انگیزش تحصیلی	وضعیت پیشرفت تحصیلی
ضریب همبستگی	۱			
مقدار معناداری				
ضریب همبستگی	۰/۴۵۲	۱		
مقدار معناداری	۰/۰۰۰			
ضریب همبستگی	۰/۸۳۹	۰/۸۶۵	۱	
مقدار معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۳۷۰	۰/۵۲۴	۰/۵۲۸	۱
مقدار معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	

همان طور که مشاهده می گردد نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد، بین "پیشرفت تحصیلی" با متغیرهای "انگیزش بیرونی" ($r = ۰/۳۷۰$)، "انگیزش درونی" ($r = ۰/۵۲۴$) و "انگیزش تحصیلی" ($r = ۰/۵۲۸$) رابطه معناداری وجود دارد. همچنین مقدار معناداری متناظر با این ضرایب کوچکتر از ۰/۰۵ به دست آمده است.

قبل از تحلیل رگرسیون، ۵ مفروضه مدل رگرسیونی شامل داده های گمشده، داده های پرت، نرمال بودن متغیر وابسته، همخطی چندگانه و بررسی باقیمانده های مدل مورد بررسی قرار گرفتند که به ترتیب بیان می شوند.

داده های گمشده

در پژوهش حاضر داده گمشده نداشتیم.

داده های پرت

در پژوهش حاضر، جهت بررسی داده های پرت تک متغیری از نمره های Z متغیرها استفاده شد. نتایج نشان داد که نمره های آزمودنی ها در فاصله ۳ انحراف معیار پایین تر و بالاتر از میانگین بود. در این بررسی، چنانچه به نمره هایی که در فاصله

۳ انحراف معیار پایین تر و بالاتر از میانگین قرار نمی گیرند، برخورد کنیم، باید آزمودنی مربوطه را از روند محاسبات حذف کنیم. همچنین، جهت بررسی داده‌های پرت چندمتغیری، فاصله ماهالانوبیس برای متغیرهای پیش‌بین محاسبه شد. اگر بیشترین فاصله ماهالانوبیس بزرگ‌تر از ارزش χ^2 دو بحرانی با درجات آزادی معین (تعداد متغیرهای پیش‌بین) در سطح خطای ۰/۰۱ باشد، مشکل داده‌های پرت چندمتغیری وجود دارد. عدم وجود داده‌های پرت به کمک فاصله ماهالانوبیس با سطح خطای سخت‌گیرانه ۰/۰۱ مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد هیچ یک از داده‌های وارد شده جزء داده‌های پرت نبوده و از روند تحلیل خارج نشدند.

نرمال بودن توزیع متغیر وابسته

یکی دیگر از مفروضه‌های مهم مدل رگرسیونی، نرمال بودن توزیع متغیر وابسته است. در پژوهش حاضر برای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته از ضرایب چولگی و کشیدگی متغیرهای وابسته استفاده شده است، که نرمال بودن متغیر وابسته تایید شد.

هم‌خطی چندگانه

در پژوهش حاضر، هم‌خطی چندگانه متغیرها با استفاده از آماره تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) مورد بررسی قرار گرفت و در جدول نتایج رگرسیون به نمایش درآمد.

بررسی باقیمانده‌های مدل

یکی از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می‌گیرد، استقلال باقیمانده‌ها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. به‌منظور بررسی استقلال باقیمانده‌ها از یکدیگر آزمون دوربین واتسون به‌کارگیری می‌شود. مقدار آماره این آزمون در دامنه ۰ و +۴ قرار دارد و اگر این آماره در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد، فرضیه صفر آزمون (عدم همبستگی بین باقیمانده‌ها) پذیرفته می‌شود وگرنه فرضیه صفر رد می‌شود و بین باقیمانده‌ها همبستگی وجود دارد.

۳-۲-۴- پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی توسط انگیزه بیرونی و درونی دانش‌آموزان

با استفاده از رگرسیون، قدرت پیش‌بینی "پیشرفت تحصیلی" توسط "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیونی

Durbin-Watson	خطای معیار تخمین	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۲/۰۷۹	۰/۳۰۶	۰/۲۷۷	۰/۲۹۷	۰/۵۴۵

نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد بر اساس مقدار ضریب تعیین مدل (۰/۲۹۷)، "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" حدود ۳۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته "پیشرفت تحصیلی" را تبیین کردند. آماره دوربین واتسون برابر ۲/۰۷۹ و در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است، بنابراین عدم همبستگی بین باقیمانده‌ها پذیرفته می‌شود و بین باقیمانده‌ها همبستگی وجود ندارد.

جدول ۷. نتایج تحلیل رگرسیون

منبع اثر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	مقدار معناداری
رگرسیون	۲/۷۷۷	۲	۱/۳۸۸	۱۴/۸۰۲	۰/۰۰۰
باقیمانده	۶/۵۶۶	۷۰	۰/۰۹۴		
کل	۹/۳۴۲	۷۲			

برای آزمون رگرسیون فوق فرضیه‌های آماری به صورت زیر تنظیم می‌شود:

فرضیه H0: "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" توانایی پیش بینی "پیشرفت تحصیلی" را ندارند.

فرضیه H1: "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" توانایی پیش بینی "پیشرفت تحصیلی" را دارند.

نتایج تحلیل واریانس مربوط به مدل رگرسیون در جدول شماره ۷ معناداری اثرات ترکیبی و خطی متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. بر این اساس، مقدار معنی داری آزمون مربوطه یعنی F برابر ۰/۰۰۰ و کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد و می‌توان نتیجه گیری کرد که اثرات ترکیبی و خطی متغیرهای مستقل بر متغیر "پیشرفت تحصیلی"، از لحاظ آماری معنادار است.

جدول ۸. ضرایب تاثیر و ضرایب استاندارد رگرسیونی

مدل	ضرایب تاثیر استاندارد نشده		ضرایب تاثیر استاندارد شده		مقدار معناداری	بررسی همخطی چندگانه	
	B	خطای معیار	Beta	t		آماره تحمل	VIF
مقدار ثابت	۰/۵۴۶	۰/۲۴۳	-	۲/۲۴۸	۰/۰۲۸	-	-
نمره انگیزش بیرونی	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	۰/۱۶۷	۱/۴۸۵	۰/۱۴۲	۰/۷۹۵	۱/۲۵۷
نمره انگیزش درونی	۰/۰۱۵	۰/۰۰۴	۰/۴۴۹	۳/۹۹۷	۰/۰۰۰	۰/۷۹۵	۱/۲۵۷

برای آزمون معناداری ضرایب رگرسیونی فرضیه‌های آماری به صورت زیر تنظیم می‌شود:

فرضیه H0: ضریب رگرسیونی "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" صفر است.

فرضیه H1: ضریب رگرسیونی "انگیزه بیرونی" و "انگیزه درونی" صفر نیست.

جدول شماره ۸ اطلاعات مربوط به ضرایب تاثیر رگرسیونی و همچنین ضرایب استاندارد رگرسیونی و اطلاعات مربوط به معناداری این ضرایب را به دست داده است. دقت در ضریب تاثیر رگرسیونی مربوط به انگیزش درونی و مقدار معناداری ضریب t مربوط به این متغیر نشان از تاثیرگذاری این متغیر بر "پیشرفت تحصیلی" دارد.

۱- آیا انگیزش تحصیلی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۵ نشان می‌دهد، بین "پیشرفت تحصیلی" و "انگیزش تحصیلی" ($r = 0/528$) رابطه معناداری وجود دارد، همچنین نتایج تحلیل واریانس مربوط به مدل رگرسیون در جدول شماره ۷ نشان داد اثرات ترکیبی و خطی متغیرهای مستقل (انگیزش تحصیلی) بر متغیر "پیشرفت تحصیلی"، از لحاظ آماری معنادار است.

۲- آیا انگیزش درونی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون مطابق جدول ۵ نشان می‌دهد، بین "پیشرفت تحصیلی" با متغیر "انگیزش درونی" ($r = 0/524$) رابطه معناداری وجود دارد، همچنین مطابق جدول ۸، دقت در ضریب تاثیر رگرسیونی مربوط به انگیزش درونی و مقدار معناداری ضریب t مربوط به این متغیر نشان از تاثیرگذاری این متغیر بر "پیشرفت تحصیلی" دارد.

۳- آیا انگیزش بیرونی دانش آموزان ابتدایی با پیشرفت تحصیلی آنها همبستگی دارد؟

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌گردد نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد، بین "پیشرفت تحصیلی" با متغیر "انگیزش بیرونی" ($r = 0/370$) رابطه معناداری وجود دارد لکن بر اساس یافته های کمی، میزان همبستگی آن نسبت به "انگیزش درونی" ($r = 0/524$) و "انگیزش تحصیلی" ($r = 0/528$) کمتر است.

۵. بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در گروهی از دانش آموزان مقطع ابتدایی بود که نتایج حاصل از تحلیل های توصیفی و استنباطی داده ها نشان داد میان انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی رابطه معنادار وجود دارد، همچنین یافته ها نشان داد میان انگیزش درونی و انگیزش بیرونی به عنوان مولفه های انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی همبستگی وجود دارد اگر چه میزان همبستگی انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی بیشتر از همبستگی انگیزش بیرونی با پیشرفت تحصیلی بوده است که این نتایج با پژوهش جوادی و فاریابی (۱۳۹۵) نا همسو اما با پژوهش لئون (۱۹۹۸) هم سو بود؛ همچنین نتیجه کلی پژوهش یعنی وجود همبستگی میان انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی با سایر پژوهش های مورد بررسی در پیشینه پژوهش هم سو بود اما وجه تمایز پژوهش حاضر با سایر پژوهش های انجام شده در مقطع تحصیلی مورد بررسی بوده است، همانطور که در پیشینه پژوهش ذکر شد عمده تحقیقات صورت گرفته در خصوص متغیر های انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در مقاطع متوسطه و آموزش عالی صورت پذیرفته است و پژوهش تازه ای که به صورت علمی به بررسی ارتباط این متغیر ها در مقطع ابتدایی بپردازد یافت نشد، به ویژه که متغیر پیشرفت تحصیلی در این مقطع بایستی به صورت کیفی اندازه گیری و سپس با روش های آماری، کمی سازی شود.

اما با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر وجود همبستگی میان انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی بایستی برنامه ریزان و سیاست گذاران آموزشی به موضوع انگیزش دانش آموزان و عوامل موثر بر آن بیش از پیش توجه نمایند چرا که در

این صورت پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان ارتقا یافته و در نهایت این زنجیره آموزشی، توسعه نیروی انسانی و سپس توسعه کشور و ارتقای شاخص های بین المللی جامعه را در پی دارد و آموزش ابتدایی نیز بهترین زمان برای پرورش صفات بنیادین در افراد است؛ به عنوان نمونه بین متغیر ساختار کلاس درس، روش تدریس، متغیر آراستگی دبیر، سیستم تنبیه و تشویق، نظام ارزشی مدرسه و روابط عاطفی درون مدرسه با انگیزش دانش آموزان رابطه معنا دار وجود دارد (بهرامی و رضوان، ۱۳۸۵) لذا اصلاح این موارد می تواند به بهبود انگیزش در دانش آموزان کمک نماید به طور مثال پژوهشگران دریافته اند که استفاده از روش تدریس بایبی در مقطع ابتدایی در مقایسه با روش تدریس سخنرانی، میزان یادگیری و انگیزش پیشرفت دانش آموزان را بهبود بخشیده است (عزیزی، نوروزی و زارعی زوارکی، ۱۳۹۴) یا در پژوهش دیگری اثر بخشی آموزش مهارت های مطالعه بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان مورد تایید قرار گرفت (عبدخدایی، سیف، کریمی و بیابانگرد، ۱۳۸۵) لذا با توجه به نتایج پژوهش موارد زیر پیشنهاد میگردد:

- ۱- مسئله کاربرد فناوری در آموزش و تاثیرات آن بر انگیزش تحصیلی مورد پژوهش قرار گرفته و یک تحقیق کمی در خصوص میزان برخورداری کلاس های آموزشی در مقاطع مختلف از ابزار های فناورانه و به طور کلی تکنولوژی آموزشی صورت پذیرد.
- ۲- عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی شناسایی و در قالب تحقیقات درس پژوهی کاربرد آنها در عمل مورد واکاوی قرار بگیرد.
- ۳- برنامه ریزی کتب درسی به نحوی پیش رود که بر انگیزه تحصیلی دانش آموز اثر مثبت بگذارد یا محتواهای دارای تاثیرات منفی مورد بازنگری قرار بگیرد و در نهایت تاثیر تغییرات به صورت مستمر مورد ارزشیابی قرار گیرد.
- ۴- تاثیرات انگیزش و رضایت شغلی معلم بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان در مقاطع مختلف مورد پژوهش قرار گیرد و نتایج آن به مسئولان و سیاست گذاران آموزشی ابلاغ شود.
- ۵- روابط سایر متغیر های آموزشی با پیشرفت تحصیلی مورد پژوهش قرار گیرد.
- ۶- رابطه ی ارزشیابی کیفی در دوره ابتدایی با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مورد بررسی قرار گیرد و نتایج آن به اطلاع معلمان این دوره ابلاغ شود و در صورت لزوم دوره های کارگاهی به منظور آشنایی بیشتر با این مدل از ارزشیابی برگزار شود

منابع و مراجع

۱. آریافر، حسین؛ رزقی شیرسوار، هادی (۱۳۹۲). رابطه انگیزش تحصیلی و راهبردهای خودتنظیمی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهرستان قرچک، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، دوره دوم زمستان ۱۳۹۲، ش ۴ (پیاپی ۷)، صص ۸۷ - ۱۰۳.
۲. اکبری بلوطبنگان، افضل؛ طالع پسند، سیاوش (۱۳۹۳). ویژگیهای روان سنجی مقیاس قلدری هارتر در مدارس ابتدایی سمنان. مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ش ۱۲ (۴)، صص ۱۳-۲۸.
۳. بحرانی، محمود (۱۳۸۸). بررسی روایی و پایایی مقیاس انگیزش تحصیلی هارتر. مطالعات روانشناختی، ۵ (۱)، ۷۲-۵۱.
۴. بنی خدمت، سمیه؛ امیری، مریم (۱۳۹۵). رابطه انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه پیام نور آستارا. اولین کنفرانس بین المللی مطالعات اجتماعی فرهنگی و پژوهش دینی، دانشگاه گیلان.

۵. بیابانگرد، اسمعیل (۱۳۸۴). رابطه میان عزت نفس، انگیزه پیشرفت، و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان های تهران، مطالعات روان شناختی، پاییز و زمستان ۱۳۸۴، دوره ۱، ش ۵-۴، صص ۱۳۱-۱۴۴.
۶. بهرامی، فاطمه؛ رضوان، شیوا (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر دوره متوسطه شهر اصفهان با ویژگی های آموزشی آنان، مجله پژوهشهای تربیتی و روانشناختی، ۲(۶)، ۶۱-۷۲.
۷. جوادی، عباس؛ فاریابی، رضا (۱۳۹۵). رابطه ابعاد انگیزش با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. دو ماهنامه علمی پژوهشی راهبرد های آموزش در علوم پزشکی، ش ۱۰(۲)، صص ۱۴۲-۱۴۹.
۸. حیدری، ح. (۱۳۹۰). بررسی رابطه میان هوش و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان حضرت محمد(ص) شهرستان ملک آباد. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه خوارزمی.
۹. دروکیم، امیل (۱۳۷۶)، تربیت و جامعه شناسی، ترجمه علی محمد کاردان، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۰. ظهیری ناو، بیژن؛ رجبی، سوران (۱۳۸۸). بررسی ارتباط گروهی از متغیرها با کاهش انگیزش تحصیلی دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی. دانشور رفتار، ۳۶(۱۶)، ۶۹-۸۰.
۱۱. عبدخدایی، محمدسعید؛ سیف، علی اکبر؛ کریمی، یوسف و بیابان گرد، اسماعیل (۱۳۸۷). تدوین و هنجاریابی مقیاس انگیزش تحصیلی و بررسی اثربخشی آموزش مهارتهای مطالعه بر افزایش انگیزش، مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، ۹(۱)، ۵-۲۰.
۱۲. عزیزی، حسین؛ نوروزی، داریوش و زارعی زوارکی، اسماعیل (۱۳۹۴). تأثیر روش تدریس بایبی در میزان یادگیری و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۳(۵)، ۳۹-۵۵.
۱۳. غلامی، یونس؛ حیدری، محمود؛ رحیمی نژاد، عباس و خداپناهی، محمدکریم (۱۳۸۵). رابطه انگیزش پیشرفت و خود پنداشت با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه هشتم در درس علوم بر اساس تحلیل نتایج «تیمز - آر»، روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)، بهار ۱۳۸۵، دوره ۲، ش ۷، صص ۲۰۷-۲۱۸.
۱۴. مارشال ریو، جان (۱۳۸۷). انگیزش و هیجان. ترجمه یحیی سید محمدی. تهران: نشر ویرایش.
۱۵. یوسفی، علیرضا؛ قاسمی، غلامرضا و فیروزنیا، سمانه (۱۳۸۸). ارتباط انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۹(۱)، صص ۷۹-۸۵.

16. Abdelrahman, R. M. (2020). Metacognitive awareness and academic motivation and their impact on academic achievement of Ajman University students. *Helicon*, 6(9), 1-9.

17. Clark, M. H., Middleton, S., Nguyen, D. & Zwick, L. (2014). Mediating relationships between academic motivation, academic integration and academic performance. *Learning and Individual Differences*, 33, 30-38.

18. Gupta, P. K. & Mili, R. (2016). Impact of academic motivation on academic achievement: a study on high schools students. *European journal of education studies*, 2(10), 43-51.

19. Harter, S. (1981). A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components. *Developmental psychology*, 17(3), 300- 305.
20. Hoffman, C., Vernori, M. & Vernori, J. (2002). *General psychology (from Theory to Application)*, (Y. Seyedmohamadi,2007). Tehran: Arasbaran publication.
21. Leondari, A., Syngollitov, E. & Kiosseoglu, G. (1998). An academic achievement, motivation and future selves. *J Educ Stud* ;24(2):153-63.
۲۲. Ryan M, Deci L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemp Educ Psychol*; 25(1): 54-67.
23. Sivrikaya, A. H. (2019). The Relationship between Academic Motivation and Academic Achievement of the Students. *Asian Journal of Education and Training*, 5(2), 309-315.

